

Tá man hevur verið gjøgnum eina viðgerð, so verður tú ikki frískur, men einans lektur fyri krabbamein

fekk hann eitt afturfall, men søgdu læknarnir tá, at tað vóru leivdir frá skurðviðgerðini í 2005, ið teir høvdu funnið. Tann skurðviðgerðin eydnaðist eisini væl og eru í dag eingin tek-in til sjúkuna. Men hóast hann sostatt telist millum eina av sólskinssøggunum, ið slapp rætttiliga væl frá tí, so dylur hann ikki fyri, at prostatakrabba er ein sjúka, ið altíð fer at fylgja einum.

- Tá man hevur verið gjøgnum eina viðgerð, so verður tú ikki frískur, men einans lektur fyri krabbamein. Tí hetta er ein sjúka við seinfylgjum, ið fylgja einum alt lívið. Men hetta er so ein sjúka, ið er til at liva við, sigur Eiríkur Simonsen.

Øll fáa trupulleikar av tí

Tað er kanska ikki so óvæntað, at prostatakrabbi er tað mest vanligu slagið av krabbameini millum mannfólk, tí sambært Eiríkur Simonsen, so fáa øll mannfólk trupulleikar við sín-um prostata, um teir eru so hepnir, at liva eitt langt liv.

- Um man livur nóg leingi, so fáa øll trupulleika av tí. 70 prosent av øllum mannfólki yvir 70 ár hava eitt ov høgt PSA-tal, og millum mannfólk yvir 80 ár, er tað yvir 80 prosent, vísir Eiríkur Simonsen á.

PSA er ein natúrligt protein, ið einans verður framleitt í pro-stata. Tann natúrliga mongdin av PSA í blóðinum veksur við aldrinum á monnum. Tí er eitt høgt PSA tal í sjálvum sær ikki

ein ábending um sjúku, men skal talið vera hægri enn tað, ið er vanligt fyri aldurin. Og tað eru serliga menn í 50'unum, ið muga geva sær far um hetta.

Rakar eldri menn

Tað er nevniliga í stóran mun menn millum 50 ár og 60 ár, ið mugu geva sær far um sjúkuna, vísir Eiríkur Simonsen á.

- Um man er ungur, tá man fær prostatakrabba, so er man í 50'unum. Um tú ert yngri enn tað, so ert tú øgiliga ungur. Tað kemur fyri, at menn síðsti í 40'unum fáa staðfest prostatakrabba. Tað er ikki gott, tí ert tú so ungur, hevur tú lítlan kjans at yvirleva. Yngri man er, meira aggressiv er sjúkan, sigur Eiríkur Simonsen.

Hinvegin er man allarhelst sloppin undan sjúkuni, um virðið á PSA ikki er ov høgt, tá man kann hátíðarhalda 60 ára føðingardagin.

- Mátar tú PSA-virðið sum 58 ella 60 ára gamal og tað er í botn, so kanst tú sláa kalt vatn í blóðið. Tað merkir, at tú nokk aldrin fær sjúkuna. 10 ár seinni kanst tú máta tað aftur og tá eru tølini øðrvísi, men tað er vanligt. Tað merkir ikki tú ert sjúk. Tað er bara áðrenn man er 60 ár, at man helst ikki skal hava eitt ov høgt tal, sigur Eiríkur Simonsen.

Ikki leypa framav

Formaðurin í Prostatabólkinum hjá Krabbameinsfelagnum vísir eisini á, at tað er týðningarmikið, at man ikki leypur framav, hóast

man hevur eitt høgt tal av PSA.

- Um tú ert í 50'unum og fær máta eitt PSA-virði, ið er undir 4, so er tað vanligt. Um tað liggur harum ella sindur hægri, so verður tú settur undir eygleiðing. Tað verður man, tí at skurðviðgerð er ikki altíð besta loysnin. Tí heldur man eyga við, um talið er støðugt. Um tað veksur, so er tað tekin um, at sjúkan spreidd seg til restina av likaminum og neyðugt er við skurðviðgerð, sigur Eiríkur Simonsen.

Orsøkin til, at man gjarna bíðar við at leggja menn undir skurð, er tí seinfylgjurnar av sjúkuni kunna vera rætttiliga keðiligar fyri sjúklingin.

- Tað kostar nóg fyri lívsvirði. Menn kunnu fáa trupulleika við kynsliga førleikanum og at halda vatninum. Tí skal man ikki viðgerða menn óneyðugt fyri prostatakrabba, men einans leggja menn undir skurð, um tað er neyðugt, sigur Eiríkur Simonsen.

Ikki bíða

Hóast talan er um eina sjúku, ið rakar eina rúgvu av føroyskum monnum á hvørjum ári, so er trupult at fyrbyggja hana, tí sjúkueyðkennini eru heldur ógreið.

- Tað mest vanligu teknið er, at man skal oftari á vesi. Serliga um næturnar, tí man klárar ikki goyma líka nógva vætu í bløðru-ni. Harumframt kunnu kynsligu førleikarnir vikna. Men man skal vera serliga árvakin, um man

bráðliga fær pínu í mjadnarnar og liðirnar. Tá er tað vanligu tí sjúkan hevur spreitt seg og tá er mangan longu ov seint at gera nakað við tað, sigur Eiríkur Simonsen.

Hann heitir tó á allar menn, at lata seg kanna, um tað er tann minsti ivi um, at okkurt er, sum tað ikki eigur at vera. Tí tíðin er avgerandi í viðgerðini.

- Tað er ymiskt hvussu menn finna út av, um teir hava krabbamein í prostata. Men fert tú at merkja okkurt, so er at siga frá beinanvegin, tí tíðin hevur nóg at siga. Og um tað verður funnið áðrenn tú fólir tað sjálvur, so er stórir móguleiki fyri, at tað verður grøtt, sigur Eiríkur Simonsen.

HALLUR@SOSIALURIN.FO

Movember byrjaði á eini barr

Movember sá dagsins ljós í eini barr í avstralska býnum Melbourne, tá tveir vinmenn, Travis Garone og Luke Slattey, hittust yvir eina øl. Prátið teirra millum fall inn á afturvendandi rák og hvussu spell tað var, at yvirskeggið aldrin var eitt av teimum rákum, ið kom aftur í móta.

Avgjørt bleiv tí, at sannføra vinmenninar at vaksa eitt yvirskegg og gera eitt átak burturúr tí, ið skuldi varpa ljós á mannfólkaheilsu og prostatakrabba.

Fyrsta árið bleiv ongin peningur savnaður inn, men fimtan ár seinni er Movember vorðið eitt heilsufremjandi, sosialt og altjóða átak, ið varpar ljós á prostatakrabba, testikkulkrabba, sálarliga vælveru, sjálmorðsfyrirbygging og heilsutrupulleikar hjá monnum.

Átakið hevur eisini spreitt seg frá eini barr til Melbourne til Eysturríki, Belgia, Kanada, Kekkia, Danmark, Frakland, Hong Kong, Týskland, Írland, Holland, Nýsæland, Norra, Singapor, Suðurafrika, Spania, Svøríki, Sveis, Bretland og USA.

Hesi árin hava yvir 5,5 milliónir menn latið sítt yvirskegg vaksa í november mánaði og hevur vælgerandi felagsskapurin handan Movember fíggarliga stuðla 1.200 verkætlanum kring allan heim, ið virka fyri at betra um heilsuna hjá monnum.